

мосту Гданськ — Одеса). Але про це у новому законопроекті нічого немає. Адже немає власно обговорення стратегії розвитку, без чого законодавчі новели — це лише нові нормативні обтяження, лише нормативне «ярмо» на шляху розвитку бізнесу.

Таким чином, не можна глухо слідувати пориву законодавчих реформ та ухвалювати нові закони, що не обговорені громадськістю, поглиблюють правову та економічну нестабільність та нічого не вирішують у перспективі.

Вироблення стратегії розвитку за окремими напрямками економічного розвитку має передувати ухваленню законів з економічних питань.

Без розробки та всебічного обговорення концепції закону, початок робіт з підготовки його тексту має визнаватися грубим нехтуванням державної регуляторної політики та посяганням на існуючий правопорядок.

Лише за такого, досить жорсткого підходу можна розраховувати на стабільність господарських відносин, а значить — на економічну приєднанивість економіки держави.

КІБІК О. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри національної економіки,
доктор економічних наук, професор

ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В ПОРТОВІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

За умови розробки та реалізації ефективних антикризових заходів є вірогідність, що криза не буде мати катастрофічних наслідків та навіть може виявитися поштовхом розвитку будь-якої економічної системи в напрямку прогресивних змін. Розвиток системи антикризового управління є особливо актуальним для стратегічних підприємств, які мають значний потенціал, але діяльність яких не відповідає сучасним економічним умовам. Відновлення їх життєздатності є необхідною умовою розвитку економіки України. Серед таких суб'єктів особлива роль належить підприємствам портової діяльності України.

Функціонування і розвиток портового комплексу в кризовий період істотно обумовлює результати розвитку національної економіки. Стабільність функціонування підприємств портової діяльності гарантує ефективність функціонування переважної більшості елементів національної економічної системи.

Вирішення проблем сучасного кризового періоду розвитку підприємств портової діяльності України є вкрай актуальним завданням, що обумовлює необхідність формування системи дієвих механізмів антикризового управління.

Стан портового підприємства характеризується трьома основними показниками: станом виробничих фондів, рівнем менеджменту і маркетинговою політикою. У світовій практиці для визнання підприємства кризовим достатньо ситуації, коли один із зазначених показників не відповідає вимогам і стану ринку. Українські підприємства портової діяльності відрізняє високий ступінь зносу основних виробничих фондів. З позицій стратегічного менеджменту кризовий стан ряду портових підприємств обумовлений недосконалістю їх бізнес-концепцій щодо створення реальної довгострокової конкурентної переваги. З позицій фінансового менеджменту кризовий стан суб'єкта господарювання обумовлюється його нездатністю здійснювати фінансове забезпечення поточної виробничої діяльності, зменшенням його ринкової вартості, підвищенням ризику неплатоспроможності, що є характерним для ряду українських портових підприємств. Далеко не всі портові підприємства мають ефективну систему менеджменту. Зазначені суб'єкти господарювання намагаються сформулювати і реалізовувати маркетингові стратегії та тактику, які відповідають сучасним умовам функціонування портових ринків. Таким чином, на портових підприємствах України різні показники віддзеркалюють кризовий стан.

Кризовий стан підприємств портової діяльності України обумовлюється численними зовнішніми і внутрішніми чинниками. Серед чинників, що спричиняють кризові явища у зовнішньому середовищі економічних систем підприємств портової діяльності, слід відзначити негативну соціально-економічну ситуацію в країні, нестабільність законодавства, неефективність податкової системи, зміни кон'юнктури портових ринків та ресурсних ринків, нестабільність валютного ринку тощо. Аналізуючи можливі кризові явища підприємств портової діяльності України, можна сказати, що сьогодні вони здебільшого є проявом зовнішнього негативного впливу. Серед чинників, що обумовлюють особливості сучасного етапу розвитку підприємств портової діяльності, основними є такі: недосконалість антикризової концепції функціонування портового комплексу та законодавчої бази державного антикризового управління в зазначеній сфері; підвищення інтенсивності конкуренції на ринках портових робіт та послуг; різноманітність форм власності; складність організаційних структур управління; знаходження більшості підприємств на двох останніх етапах життєвого циклу, якими є «зрілість» і «занепад»; недосконалість системи методів непрямого державного регулювання підприємств, що перебувають у приватній власності, тощо.

Метою антикризового управління має бути створення передумов сталого та збалансованого зростання різних сфер функціонування

підприємств портової діяльності. Досягнення зазначеної мети є можливим за умови формування національної стратегії розвитку портового комплексу в цілому та стратегій розвитку окремих підприємств портової діяльності. Розробка та реалізація зазначених стратегій обумовлюють необхідність реформування законодавчих, інституційних і процедурних умов портового планування і регулювання в Україні. Інституційні принципи передбачають розгляд портового підприємства як органічного системного еволюціонуючого цілого, а не як статичного механізму. В цій сфері значну роль має відігравати держава шляхом розробки та реалізації дієвих та адаптованих до сучасних умов законодавчих актів, сприяння портовому бізнесу, підтримки та стимулювання інноваційної активності підприємств, забезпечення конкурентоспроможності країни на світовому ринку тощо. На рівні підприємств портової діяльності державної форми власності антикризове управління передбачає використання державою прямих і непрямих методів. До підприємств приватної форми власності держава може використовувати непрямі методи антикризового управління.

В цей час для забезпечення ефективного економічного розвитку будь-якого підприємства портової діяльності головною умовою є максимізація його вартості на основі підвищення інвестиційної привабливості та рівня конкурентоспроможності на портових ринках. У сфері планування результатів функціонування підприємств портової діяльності головною проблемою була і все ще залишається актуальною надмірна централізація процесу ухвалення рішень урядовими органами при незначній участі в цьому процесі керівництва портів. Також не в достатній мірі враховуються інтереси і думка клієнтури портових підприємств. Таким чином, регулювання портової діяльності в багатьох випадках не відповідає тенденціям розвитку ринкової ситуації у сфері транспортної діяльності і на рівні макроекономіки.

Таким чином, криза змінює тенденції життєдіяльності портової системи України. Завданням керівників та провідних спеціалістів транспортної галузі, портового комплексу та окремих підприємств є вчасне виявлення тенденцій та адекватне реагування на них шляхом прийняття ефективних антикризових рішень. В процесі реалізації таких рішень повинні приймати активну участь всі зацікавлені учасники портового виробництва.